

GANZEN

TIEN STELLINGEN OVER DE BESTRIJDING VAN GANZEN

Geen dier heeft meer vijanden dan de (grouwe) gans. Boeren, jagers, vogelliefhebbers, natuurbeheerders, ja zelfs hengelaars, willen de vogel bestrijden. Ze beschuldigen het dier van schade aan landbouwgewassen, het onderpoepen en vertrappen van weilanden en natuurgebieden, het beschadigen van rietkragen en het verdringen van weidevogels. Ze zouden zelfs een gevaar vormen voor de luchtvaart. De overheid geeft toestemming om alle mogelijke middelen in te zetten de populaties te decimeren. Tegen beter weten in, want het is een mythe – in stand gehouden door ganzenbestrijders – dat een langdurige, drastische populatiereductie haalbaar is. Hieronder geeft Fauna4Life haar visie.

1. De gans is beschermd

Je zou het niet zeggen als je de massale vervolging van deze vogels ziet, maar de meeste ganzensoorten, waaronder de zo genadeloos vervolgte grouwe gans, zijn beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat het verjagen, verstoren of bestrijden ervan verboden is. Alleen de nijlgans en de verwilderde, gedomesticeerde gans (soepgans) zijn onbeschermd. Daarnaast is de Canadese gans op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst en mag op die grond door of namens elke grondgebruiker zonder ontheffing worden gedood.

2. Populatiebeheer is onwettig

De wet gaat uit van het 'nee-tenzij'-principe. De vogels mogen niet opzettelijk worden verontrust of gedood tenzij:

- andere (diervriendelijke) maatregelen zijn toegepast die niet effectief bleken te zijn;
- er sprake is van (dreigende) belangrijke schade of gevaar voor de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- het doden van de schadeveroorzakende dieren effectief is.

De meeste provincies verlenen ontheffingen met als doel om de populaties ganzen drastisch te beperken. Omdat dit middel niet effectief is, voldoet het dus niet aan de voorwaarden die de wet voorschrijft. Bovendien verlenen provincies deze ontheffing vaak al op voorhand, dus zonder dat er sprake is van een echte dreiging van belangrijke schade of gevaar. En deze ontheffingen worden dan ook nog voor lange perioden (zes jaar) verleend. Dit is strijdig met zowel de tekst als de intentie van de wet.

3. Populatiebeheer is zinloos

Provincies lieten de afgelopen jaren enorme aantallen ganzen doden en ontelbare aantallen nesten vernielen. Onderzoek uitgevoerd door Alterra en Sovon heeft uitgewezen dat de grootschalige dodingen geen meetbaar effect hebben gehad op de grootte van de populaties en – belangrijker nog, aangezien dat de aanleiding was – op de landbouwschade. Het huidige massale dodingsbeleid is dweilen met de kraan open. Veel van de vogels die in de ruiperiode worden gedood zijn jong; het grootste deel daarvan bereikt ook zonder ingrijpen de volwassenheid niet. Bovendien vullen nieuwe dieren uit andere gebieden de vrijgekomen plekken onmiddellijk op. Ruiende vogels verblijven vaak in rustige waterrijke (natuur)gebieden. Er is geen enkele reden om deze vogels op die locaties te doden, aangezien ze daar geen schade veroorzaken. Bovendien veroorzaken de vangacties in deze gebieden tijdens het broed- en voortplantingsseizoen bijzonder veel verstoring van de andere aanwezige dieren.

4. Ganzen doden geeft meer ganzen

Hoe intensiever de bestrijding, hoe groter de overlevingskans van de resterende jongen. Dat betekent meer jongen die volwassen worden en zelf gaan broeden. De overgebleven dieren planten zich sneller voort om de verliezen te compenseren. Het is een basisprincipe in de ecologie: een populatie die de draagkracht van de omgeving nog niet heeft bereikt, groeit snel. Met andere woorden: ganzenbestrijding houdt de populatie in de groeifase! Een populatie blijft zich in een rap tempo herstellen bij een onveranderd voedselaanbod. Dit blijkt duidelijk uit onderzoek van Sovon in Utrecht, waar al honderdduizenden ganzen de dood vonden: het aantal ganzen in de zomer laat daar een gemiddelde jaarlijkse populatiegroei zien van maar liefst 9 procent. De vergassing van vierduizend ganzen op Texel in 2009 had een identiek effect: er leven nu op Texel zowel 's zomers als 's winters weer net zo veel ganzen als vóór de vergassing.

5. Ganzenjacht leidt tot méér schade

De ongerichte bestrijding van ganzen leidt ertoe dat ganzen nergens rust krijgen. Dodingsacties in natuurgebieden leiden ertoe dat de vogels juist naar landbouwpercelen toe gejaagd worden. Daarbij verbruiken de dieren door het constante verjagen zo veel extra energie, dat ze dat moeten compenseren door meer te eten. Mogelijk op landbouwgrond, want daar groeit het meest voedzame gras. Boeren worden dus niet beter van het huidige ganzendodingsbeleid, eerder slechter.

6. Ganzenjacht is onethisch en immoreel

Afschot is buitengewoon wreed. Filmpjes van jachtpartijen laten zien dat de vogels een lange en pijnlijke lijdensweg moeten doormaken voor ze dood zijn. De kans dat een schot hagel een grote vogel als een gans in één keer doodt, is klein. De vogels worden meestal geraakt in het lichaam of de vleugels. Om de nog levende, neergestorte vogels te doden, slingeren jagers ze vaak aan hun nek rond. Zelfs daarna leven sommige ganzen nog.

Vergassing met CO₂, zoals sinds 1 juni 2015 is toegestaan, veroorzaakt extreem veel dierenleed. Het leidt tot een langzame verstikkingsdood. Het is bovendien pijnlijk omdat het gas ernstige irritatie van de slijmvliezen veroorzaakt. Een gans verliest pas na 1 minuut het bewustzijn en de hersenactiviteit houdt nog 2 tot 3 minuten aan. Het dier vertoont stuiptrekkingen, snakt naar adem en probeert te vliegen. Aangezien de ganzen in grote aantallen in containers worden vergast en het gas dan niet alle ganzen direct volledig bereikt, kan het sterven wel 5 minuten duren. Het rapport 'Euthanasie van proefdieren' uit 1993, noemt vergassen met CO₂ de *slechtste* methode om vogels te doden. De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat dodingsmiddelen geen onnodig lijden mogen veroorzaken. In die zin is vergassen dus in strijd met de wet. Niet alleen het inademen van hoge concentraties CO₂ is stressvol en zeer pijnlijk. Hetzelfde geldt voor het vangen, vastpakken, opslaan in containers, vervoer en het uiteindelijk overladen in de gasruimtes.

7. Ganzenjacht schaadt natuur

De bijna jaarrond uitgevoerde intensieve ganzenjacht zorgt voor veel verstoring in de natuur. Ganzen delen hun omgeving met andere diersoorten zoals weidevogels. De verstoring vindt ook plaats tijdens het broed- en zoogseizoen. Ganzenbestrijding is daarmee schadelijk voor de natuur als geheel en voor alle dieren die daarin leven.

8. Ganzentellingen zijn onbetrouwbaar

Veel ganzen'beheer'plannen gaan uit van tellingen van jagers. De jagers hebben er direct belang bij om hoge aantallen op te geven en dat blijkt in de praktijk dan ook te gebeuren. Zo stelde Sovon vast dat tellingen van ganzen door jagers altijd veel hoger uitvallen dan tellingen door de aanzienlijk deskundiger en beter toegeruste vrijwilligers van Sovon. Jagers zijn niet getraind om verschillende soorten te herkennen, zoals officiële Sovon-tellers dat wel zijn. Afgezien daarvan zijn exacte tellingen niet mogelijk. Alterra geeft in haar rapport 'Betrouwbaarheid van aantalsschattingen van schadeveroorzakende watervogelsoorten' aan dat het zelfs heel moeilijk is om betrouwbare schattingen te maken van de totale populatieaantallen. Bij het tellen van (grote concentraties) watervogels worden grote telfouten gemaakt, zowel naar boven als naar beneden. De onderzoekers concluderen daarom dat populatieschattingen op nationaal en internationaal niveau betrouwbaarder zijn dan tellingen per deelgebied. Dat betekent dat tellingen per provincie, waar de ontheffingen op worden gebaseerd, per definitie onbetrouwbaar zijn.

9. Ganzenjacht is geldverspilling

De schade die ganzen zouden aanrichten wordt altijd breed uitgemeten. De kosten van de ganzenbestrijding komen zelden aan bod. De meeste provincies trekken al veel geld uit voor het in stand houden van faunabeheereenheden, bestaande uit plezierjagers en grondbezitters. Dit zijn indirecte kosten. Ook de directe kosten zijn aanzienlijk: het vergassen van één gans kost circa 6 euro. De kosten inclusief vangteams, de vergassingsinstallaties en de coördinatie zijn bijna 20 euro per gans. Noord-Holland gaf in 2012 ruim 90.000 euro uit voor het vergassen van 5000 ganzen en wil nog tienduizenden ganzen laten vergassen. Omdat massadoding de populatie niet langdurig verkleint, zijn dit jaarlijks terugkerende kosten. De werkelijke kosten blijven dus elk jaar stijgen. Dit (publieke) geld kan beter worden besteed aan de vergoeding van echte schade aan boeren en het minder aantrekkelijk maken van gebieden voor ganzen.

10. Nederland is ganzenparadijs

Met de modernisering van de landbouw en als gevolg van allerlei natuurontwikkelingsprojecten is Nederland de laatste decennia veranderd in een waar ganzenparadijs. Nederland biedt ideale broedlocaties: moerasachtige gebieden te midden van zwaar bemeste grazige weides en graanakkers. Zelfs vlak naast de start- en landingsbanen van Schiphol verbouwen boeren op grote schaal graan. Grote delen van het boerenland zijn veranderd in onafzienbare eenvormige vlakten met eiwitrijk Engels raaigras. De vogelsoort die het in dit soort monoculturen goed doet, is de gans.

Alternatieven die wel werken

Laat de ganzen met rust in natuurgebieden en gedoog ze op weinig schadegevoelige percelen met overjarig grasland. Deze gebieden kunnen dienst doen als opvanggebieden.

Zorg voor voldoende rust in de opvanggebieden, zodat ganzen wegblijven van de percelen waar ze belangrijke schade kunnen veroorzaken.

Maak op locaties waar ganzen ongewenst zijn, zoals rond vliegvelden, van 'natte' natuur bosrijke natuur. Vervang ganzenlokkende gewassen door 'oneetbare' gewassen of gebruik de grond voor het plaatsen van bijvoorbeeld zonnepanelen.

Verjaag ganzen met niet-dodelijke middelen en alleen van velden met schadegevoelige gewassen en gewassen met een hoge opbrengst.

Keer alleen schadevergoeding uit op percelen waar niet gejaagd is en waar de boer beschermingsmaatregelen heeft genomen en op de gedoogpercelen met grasland.

Ondersteunend afschot mag nooit een verplichting zijn voor het uitkeren van een schadevergoeding.

Conclusies

Als je een probleem hebt, pak je de oorzaak aan. Dus als je minder ganzen wilt, moet je ze niet blijven voeren. Het massaal doden van de vogels lost geen enkel probleem op. Zolang er niets verandert, blijven de ganzen komen. Elke teruggang in aantallen is tijdelijk; de populatie groeit altijd weer aan tot draagkrachtniveau. Een niveau dat alleen de natuur kan bepalen, en niet jagers en beleidsmakers. Het is bewezen dat intensieve ganzenbestrijding landbouwschade niet vermindert.

Provincies kiezen ervoor de belangen van vooral jagers te dienen en niet het belang van de natuur. Ze blijken doof te zijn voor elk wetenschappelijk rapport dat aantoont dat ganzenbestrijding niet effectief is.

Er is maar één manier om ervoor te zorgen dat er structureel minder ganzen komen: maak de leef- en broedgebieden minder gansvriendelijk!

Fauna4Life

Leve(n)de dieren

www.fauna4life.nl

Volg ons ook op Facebook, Twitter en Instagram